

23 Mart 2015

Sayı : 64272063-610-894
Konu : Yazılı Soru Önergesi (7-59656)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : TBMM Başkanlığının 03.02.2015 tarih ve 43452547-120.00-213541 sayılı yazısı.

Manisa Milletvekili Sayın Sakine ÖZ'ün tarafıma tevcih ettiği 7/59656 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği Türkiye Taş Kömürü Kurumu Genel Müdürlüğü'nden alınan yazılı bilgiler doğrultusunda aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EK :
Önerge Cevabı (3 Sayfa)

MANİSA MİLLETVEKİLİ SAYIN SAKİNE ÖZ'ÜN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/59656)

Sorular 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8:

Sayıştay'ın Türkiye Taş Kömürü Kurumu (TTK) 2013 yılı denetleme raporlarında, kamu kurum ve kuruluşları ile şirketlerin maden sondaj ve etüt projelerinin eksik veriyle ve bilimsel ölçütlere aykırı biçimde yapıldığı, rodövans ihalelerini kazanan bazı firmaların gerçeğe aykırı tahminler ve rekabete aykırı düşebilecek tekliflerle kamu ihalelerini aldıkları, ardından bu bedelleri çıkarmak adına, bu sahalarda üretim zorlamasına yol açan bir madencilik anlayışıyla riskli üretim yöntemlerine zemin hazırladıkları tespit edilmiştir.

Bu tespitler arasında, Soma Maden Faciası'nın yaşandığı tarihten sonraki kayıtlarda gözlemlenen, Zonguldak Üzülmüş Bağlık-İnağzı Sahası'nda rodövans usulüyle faaliyet gösteren Soma Kömür İşletmeleri AŞ'ye ait sondaj ve etüt verilerindeki çelişki ve hatalar, TTK'nın madencilik ihalelerindeki rolü özellikle önem taşımaktadır.

Sayıştay, bu sahanın rodövans usulüyle işlettilirilmesine dair ihaleyi en düşük teklifi vererek kazanan Soma Kömür İşletmeleri AŞ'nin, saha üzerinde yeterince araştırma yapmadığını, "afaki bir tonaj vererek maksimum üretim hedefiyle ihaleyi aldığını, basiretli bir tüccar gibi davranmadığını" tespit etmiştir. Soma-Eynez bölgesinde, 13/05/2014 tarihinde yaşadığımız facianın öncesi ve sonrasındaki tespitlerde önemli yer tutan hatalı "sondaj", "etüt projeleri"nin ve "üretim zorlaması" terimlerinin, aynı şirket üzerinden, bu defa Zonguldak'ta yaşandığını görmek manidardır. Sayıştay raporunda da belirtildiği üzere; "Soma Kömür İşletmeleri AŞ. 09/06/2014 tarihli yazısı ekindeki raporda, sahanın etüdü ve proje hazırlama döneminde, toplamda 7 adet karotlu sondaj gerçekleştirmiş, bu sondajlardan 2'si tamamlanmamıştır.

Şirket, TTK tarafından MTA'ya yaptırılan sondajlardaki kömür damarları ile kendisinin yakın yerlerde yaptığı sondajlarda kesilen kömür damarlarının birbirini tutmadığını ve bir korelasyon sağlamadığını ifade etse de, Sayıştay, "sahanın jeolojik yapısı ile ilgili olarak bilgilere bakıldığında; havzanın çok sayıda tektonik hareketin etkisi altında kaldığını, bu tektonik hareketlere uygun sondaj çalışması yürütmek gerekirken firmanın bu yönde bir çalışma yürütmediğini, daha sık aralıklarla sondaj yapılması gerekirken firmanın bu çok temel işlemlerden uzak durduğunu" ortaya koymuştur.

Sayıştay, denetim raporunun devamında, şirketin toplam 807 hektarlık alanın sadece 60 hektarlık kısmında bu sondaj çalışmalarını yaptığını ve bu çalışmaların sahadaki gerçek sondaj verisini sağlamayacağını, TTK'nın da şirketin bu verilerini bilimsel bir değerlendirme saymaması gerektiğini ifade etmiştir. Sayıştay, Soma Kömür İşletmeleri AŞ'nin faaliyet raporlarında ve son olarak TTK'ya sunduğu 09/06/2014 tarihli yazısında, bu şirketin sahadaki f rezerve ilişkin bir öngörüsünün bulunmadığını belgelemiştir.

TTK'nın MTA'ya yaptırdığı 28 adet sondajın göz ardı edilmesi, bunun karşılığında şirketin 2 buçuk yıl içinde yaptırdığı son derece tartışmalı ve sahanın dar bir bölgesi hakkında bilgi veren, madencilik faaliyetlerinin gerektirdiği çok yönlü çalışma "Sistemine aykırı düşen 7 sondajın kabulü, yine bu şirketin bir yandan sondaj yaparken diğer yandan galeri açma faaliyetlerini sürdürmesi, deniz altındaki rezerv tespitlerini ise hiç yürütmemesi, Sayıştay tarafından madencilik bakımından son derece hatalı bulunmuştur. Bu sürece, yetkili kamu kurum ve kuruluşlarının seyirci kalması ise sahadaki rezerv ve işletme projesi bakımından düşündürücüdür.

Sayıştay raporunda, Soma Kömür İşletmeleri AŞ'nin gerçeğe aykırı sondaj ve etütlerle, öngörüsüz bir madencilik anlayışıyla hareket ettiği belirtilmekte, sahanın yeniden ihalesi için sık aralıklarla

**MANİSA MİLLETVEKİLİ SAYIN SAKİNE ÖZ'ÜN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/59656)**

ve geniş bir sahada, nitelikli sondajlarla tespitlerin yapılması halinde ekonomik işletmeciliğin sağlanabileceğinin, verimli bir madencilğin yürütülebileceğinin altı çizilmektedir. Sayıştay raporunun devamında ise konunun can alıcı noktasına işaret edilmekte, Soma Kömür İşletmeleri AŞ ile aynı ihaleye katılıp daha gerçekçi teklifler veren ve ihaleyi kaybettikten sonra da süreci takip eden diğer firmaların, TTK'ya haksız rekabet nedeniyle dava açabilecekleri uyarısında bulunmaktadır. Bu açıdan, Sayıştay raporunda da vurgulandığı üzere, Soma Kömür İşletmeleri AŞ'nin sözleşmede taahhüt ettiği 92 milyon ton kömürü üretemeyeceğini 09/06/2014 tarihinde TTK'ya beyan ettikten sonra, firmanın sözleşmesinin feshedilerek "teminatının iade edilme talebi"nin kabul edilmemesi gerekmektedir.

Buna göre;

-Soma Kömür İşletmeleri AŞ'nin kazandığı bahse konu sahanın ihalesine hangi firmalar katılmış, ne kadarlık kömür üretimi için, ne kadar teklif sunmuşlardır?

-TTK, MTA'nın daha önce yürüttüğü 28 adet sondaj ile firmanın sondajlarını karşılaştırmış mıdır; firmanın sondajlarıyla ilgili olarak hangi işlemler yürütülmüştür; bahse konu sahada "MTA verilerinin uluslararası geçerliliği olmadığı" iddiasının doğruluk payı var mıdır?

-Sayıştay raporları ve TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası'nın birçok defa uyarmasına karşın, yeterli veriden uzak, öngörüsüz ve dar sahada, yeterli derinliğe sahip olmayan, deniz taramalarını kapsamayan, tektonik durumu yeterince hesaba katmayan sondaj ve etüt projeleri ihale süreçleri ve sonrasındaki işlemler, üretimler nasıl kabul görmüştür?

-MTA deneyimi ve teknolojik tabanından sondaj çalışmalarında neden yeterince yararlanılmamaktadır?

-Soma Kömür İşletmeleri AŞ, sahadaki deniz altındaki rezerv faaliyetlerini neden yapmamıştır?

-İhaleye katılan diğer firmalar, "haksız rekabet" gerekçesiyle, yetkili kamu kurum ve kuruluşların işlemleri hakkında herhangi bir hukuki yola başvurmamıştır?

-Sahadaki son işletme durumu ve şirkete teminatının geri ödenme durumu nedir?

Cevaplar 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8:

Bahse konu sondaj çalışmalarıyla ilgili olarak; IR:8030 nolu ruhsat sahasındaki maden varlığının araştırılmasında tüm sondaj ve etüt çalışmaları Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA)'ne yaptırılmakta olup MTA'nın deneyiminden ve teknolojik tabanından gerektiği şekilde faydalanılmaktadır. TTK tarafından Bağlık-İnağzı sahasında MTA'ya yaptırılan sondajlardan sekiz adedi karotlu, geri kalanları ise sediman sondajlarıdır. Sediman sondajlarında da kömür damarlarına yaklaşıldığında veya girildiğinden itibaren, mevcut tijler değiştirilerek uygun tijler vasıtasıyla karot alınmaya başlanmakta ve kömür damarları boyunca gerekli örnekler (karotlar) alınmaktadır. MTA Sondajlarından elde edilen verilerin uluslararası standartta geçerliliği olmadığı iddiası gerçeği yansıtmamakla birlikte uluslararası standartlar olarak belirtilen durum; tetkik edilecek sahada yeterli sayıda karotlu sondaj yapılması ve kuyuların jeofizik loglarının alınması ile ilgilidir.

MTA'nın daha önce yaptığı 20 adet sondaj ile firmanın sondajları karşılaştırılmıştır. Sondaj yapılan yerlerin aynı yer olmaması, yakın yerlerde yapılırsa dahi faylar ve kıvrımlar nedeniyle farklı sonuçlar çıkabileceği ve Firmanın Türkiye Taş Kömürü Kurumu Genel Müdürlüğü (TTK) tarafından MTA'ya yaptırılan sondajlarla ilgili tereddütleri de göz önüne alınarak, sadece firma tarafından yapılmış olan 7 adet sondaj kendi arasında farklı iki yöntemle rezerv açısından değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Her iki metotla da birbirine çok yakın olmak üzere saha genelinde 90 milyon ton kömür varlığı hesaplanmıştır.

**MANİSA MİLLETVEKİLİ SAYIN SAKİNE ÖZ'ÜN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/59656)**

Bağlık-İnağzı Taşkömürü Sahasının güneyinde Üzülmaz Taşkömürü İşletme Müessesesi, batısında Kozlu Taşkömürü İşletme Müessesesi ve doğusunda da Karadon Taşkömürü İşletme Müessesesi tarafından üretim çalışmaları sürdürülmekte olup bu müesseseler TTK'ya bağlıdır. Bağlık-İnağzı Taşkömürü sahasındaki kömür varlığı, faylar, tektonik yapı ve jeoloji yapı hakkında yeterli bilgi bulunmaktadır. İhaleyi kazanan söz konusu Firma; başlangıç olarak mevcut kömür varlığının üretilmesi için işletme projesi hazırlamasına yönelik sondaj çalışmaları yürütmesi gerekirken, ikiz galeri sürülmesi gibi zaman alıcı, zahmetli ve pahalı bir yöntemi seçenek olarak almış ve beklenen çalışmaları süresi içinde gerçekleştirememiştir.

Söz konusu sahayla ilgili olarak Firmaya, rödövens sözleşmesinin 9. maddesinin ilgili fıkralarına dayanarak "Türkiye Taş Kömürü Kurumu tarafından firmanın teknik gerekçelerinin kabul edilmeyip sahada işletmecilik yapılabileceği sonucuna varılır ise bu husus ile birlikte tebliğ tarihinden itibaren 120 gün içinde işletme projesini TTK'ya vermek suretiyle faaliyetlerine devam etmesi gerektiği hususları firmaya tebliğ edilecektir." hükmü bildirilmiş olup, işletme projesi hazırlanması için firmaya 120 günlük bir süre verilmiştir.

Türkiye Taş Kömürü Kurumu Genel Müdürlüğü imtiyaz alanında bulunan Bağlık-İnağzı Sahasının ihalesine katılan firmalar tarafından "haksız rekabet" gerekçesiyle, Türkiye Taş Kömürü Kurumu Genel Müdürlüğü (TTK) hakkında hukuki yola başvuran bir şirket bulunmamaktadır.